15 בנובמבר 2026

לכבוד
יו"ר ועדת הכספים, חה"כ לירן אבישר בן חורין
חברות וחברי ועדת הכספים

הנדון: אסור שהפסקת הסיוע הביטחוני מארה"ב תבוא על חשבון קיצוץ נוסף בשירותים האזרחיים

ראשית, אנו מברכים את יו"ר הוועדה, חברותיה וחבריה הנכנסים ומאחלים לכם הצלחה רבה בתפקידכם.

בבואנו לדון בהשלכות המאקרו כלכליות של האפשרות שיופסק או יופחת הסיוע האמריקאי, אם ובאשר תתממש, אנו מבקשים להתריע מפני דרך ההתמודדות שכבר הפכה מקובלת, שלא לומר אוטומטית: **כאשר עולה צורך להגדיל את הוצאות הביטחון - פונים לקיצוץ בשירותים האזרחיים. אנו קוראים לכם לקבוע כלל חדש: מדיניות קיצוצים אוטומטית צריכה להוות קו אדום עבור ועדת הכספים הנכנסת.**

רק בחודש אוקטובר האחרון אישרה הממשלה קיצוץ רוחבי בגובה 2.6 מיליארד ש"ח לטובת רכש ביטחוני. מתוך סכום זה, כ-420 מיליון ש"ח קוצצו מתקציבי משרדי החינוך, הבריאות והרווחה. כעת, כשדנים באפשרות של הפסקת הסיוע האמריקאי, אסור לצאת שוב מנקודת הנחה שהציבור יספוג את העלות באמצעות צמצום השירותים שהוא מקבל.

מחקר "הפער האזרחי" של פורום ארלוזורוב מצא, כי בשנת 2025 ההוצאה האזרחית בישראל, קרי ההוצאה הציבורית ללא הוצאות ביטחון ותשלומי ריבית, הייתה נמוכה ממוצע מדינות ה-OECD בכ-9.6% תוצר, פער השקול לכ-205 מיליארד ש"ח בשנה. גם כאשר בוחנים מצב שבו מטילים על המדינות המפותחות הוצאות ביטחון בשיעור זהה לזה שקיים בישראל, נותר פער משמעותי של כ-89 מיליארד ש"ח, שהם כ-4.2% תוצר. פער אדיר זה נמשך לאורך שנים וניכר ברוב תחומי השירותים האזרחיים: כ-50 מיליארד ש"ח ברווחה ובביטחון הסוציאלי, כ-32 מיליארד ש"ח בחינוך, כ-13 מיליארד ש"ח בבריאות, כ-10 מיליארד ש"ח בתחבורה וכ-4 מיליארד ש"ח בשמירה על הסביבה.

עם זאת, עד ל-7 באוקטובר 2023 ובמשך מעל לשלושה עשורים שבהם הוצאות הביטחון והריבית ירדו, המשאבים שהתפנו לא שימשו להרחבה מקבילה של מימון השירותים האזרחיים. **קשה לקבל מצב שבו השירותים האזרחיים אינם מתחזקים גם כשיש אפשרות פיסקלית לעשות זאת, ולעומת זאת נדרשים לספוג קיצוצים כשעולה צורך ביטחוני נוסף.** המשך מדיניות זו מרחיק את האפשרות לצמצם את הפער האזרחי ולתת לציבור שירותים ברמה שהוא זקוק לה.

לקיצוץ בתקציב השירותים האזרחיים יש השלכה ישירה גם על תקציב משקי הבית. כשאין מענה ציבורי מספק, איכות וזמינות השירותים האזרחיים יורדת, ומשפחות נאלצות לשלם פעמיים: פעם אחת במיסים למימון השירותים האזרחיים, ופעם שנייה תשלום מכיסן על שירותים פרטיים. מי שאינם יכולים לעמוד בהוצאה נאלצים להמתין או לוותר על שירות נחוץ. לכן, קיצוץ נוסף ומתמשך בתקציב השירותים האזרחיים, מגלגל את **העלות למשקי הבית תוך פגיעה ברמת החיים והעמקת אי-השוויון.**

בבואכם לדון בהשלכות של הפסקה או הפחתה אפשרית של הסיוע האמריקאי, אנו קוראים לכם לשמש שומרי הסף של השירותים האזרחיים בישראל. כאשר יובאו לאישורכם קיצוצים, אנו מציעים לדרוש מהממשלה לבחון

ולהציג בפירוט חלופות מימון, לרבות הגדלה של הכנסות המדינה, את אופן חלוקת הנטל הכרוך בהן ואת השלכותיהן ארוכות הטווח על רמת החיים ועל אי-השוויון בישראל.

בברכה,

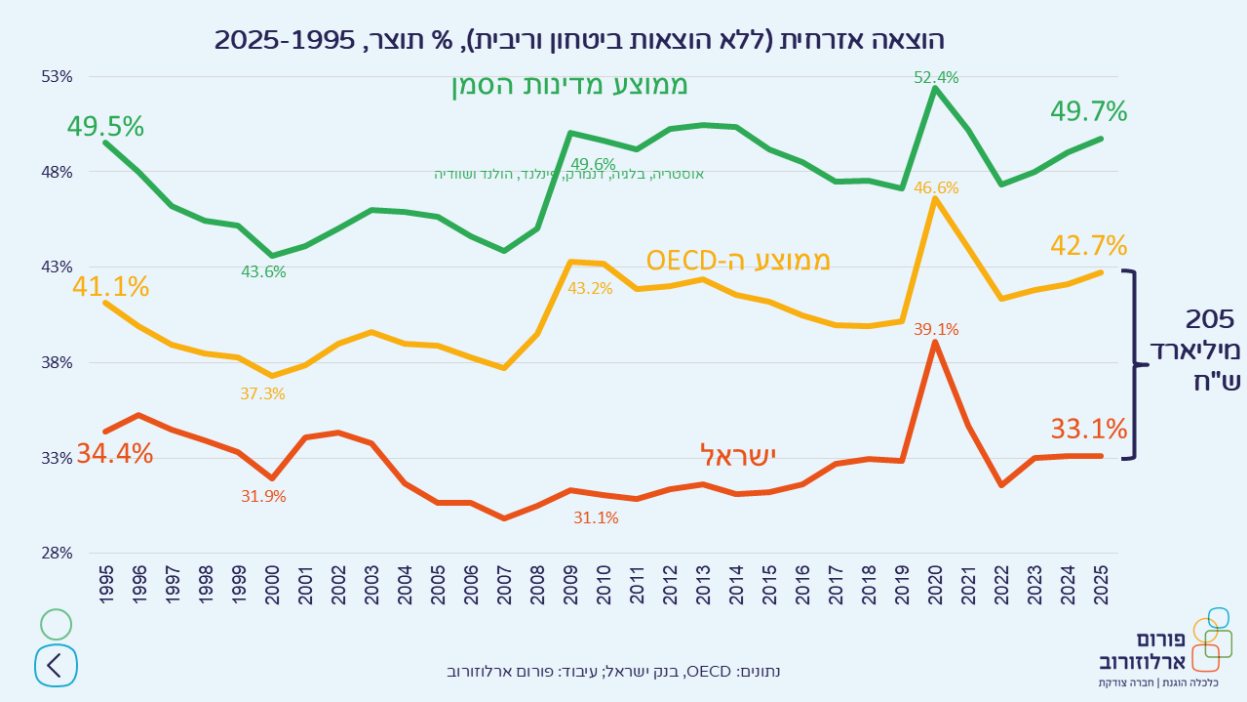
חן מטס

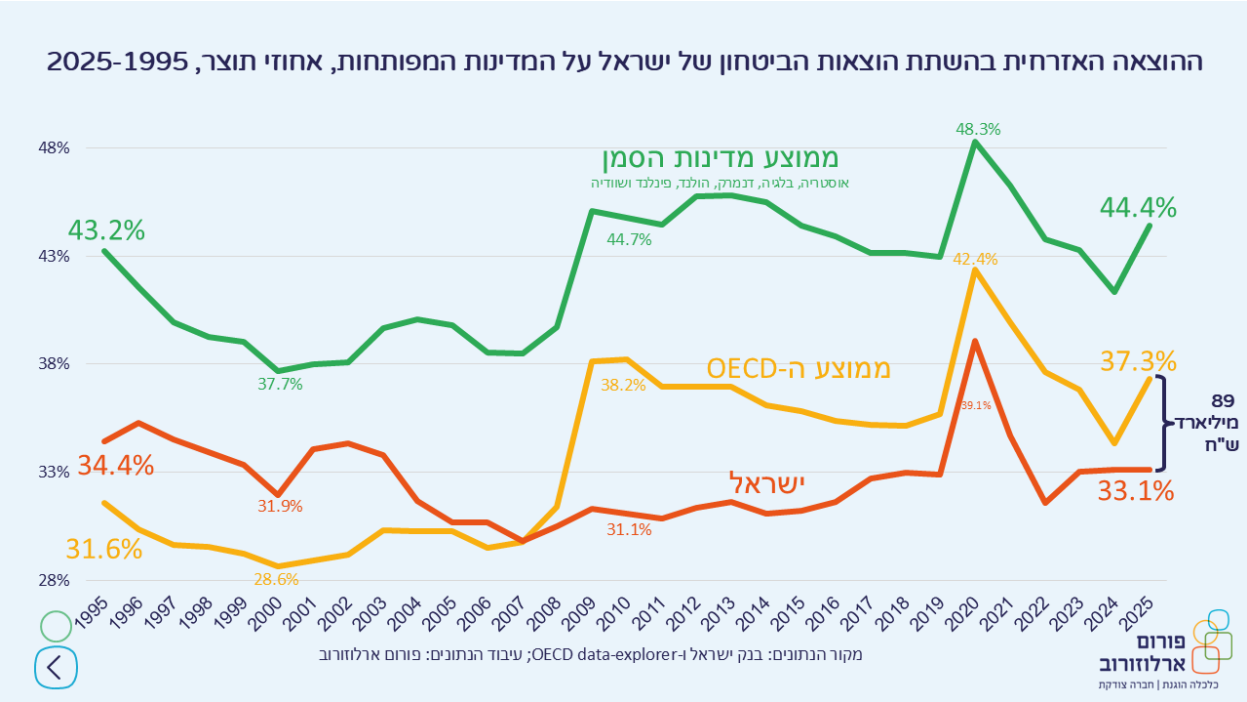
מקדמת מדיניות

העתק:
מנכ"ל פורום ארלוזורוב, עמית בן-צור
מנהל המחלקה הציבורית בפורום ארלוזורוב, עו"ד תומר שמוקלר

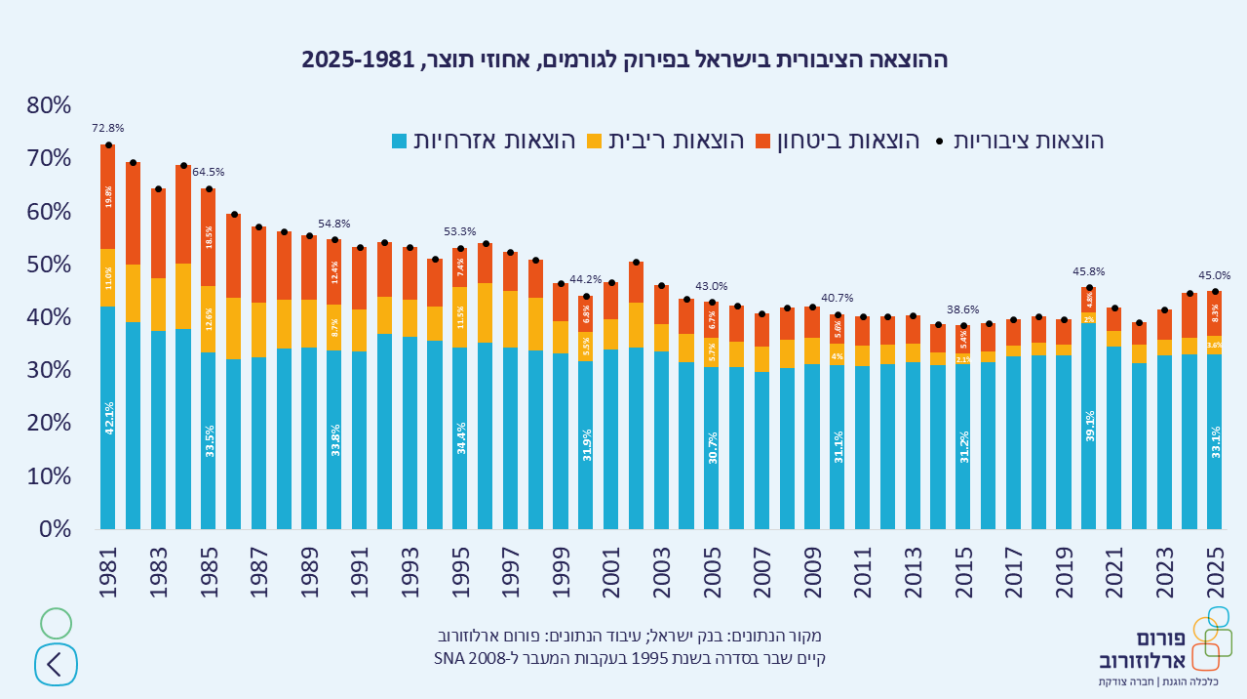
נספח: מתוך מחקר "הפער האזרחי", ביבלש ובן-בשט, 2026, פורום ארלוזורוב

3

4

ההוצאה הציבורית בישראל בפירוק לגורמים, אחוזי תוצר, 1981-2025
הוצאות ציבוריות
הוצאות ביטחון
הוצאות ריבית
הוצאות אזרחיות
80%
70%
60%
50%
40%
30%
20%
10%
0%
1981
1983
1985
1987
1989
1991
1993
1995
1997
1999
2001
2003
2005
2007
2009
2011
2013
2015
2017
2019
2021
2023
2025
72.8%
64.5%
54.8%
53.3%
44.2%
43.0%
40.7%
38.6%
45.8%
45.0%
מקור הנתונים: בנק ישראל; עיבוד הנתונים: פורום ארלוזורוב
קיים שבר בסדרה בשנת 1995 בעקבות המעבר ל-SNA 2008
פורום ארלוזורוב
כלכלה הוגנת | חברה צודקת